

9. Судова медицина : підручник / за заг. ред. В. Д. Мішалова. Київ, 2018. 575 с.

10. Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень: Наказ МОЗ України № 6 від 17 січня 1995 року. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG791.html (дата звернення: 07.08.2024).

НОВАЦІЇ ПРАВНИЧОЇ МОВИ ЧИ НЕХТУВАННЯ УСТАЛЕНИМИ ПОНЯТТЯМИ

Мінченко Раїса,

*доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України,
професор кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
Голова ГО «Правовий вимір»*

Правова мова, правнича мова, правова допомога, правнича допомога, правова наука, правнича наука – перелік схожих словосполучень можна продовжувати довго. В професійному середовищі фахівців в галузі права, суддів, адвокатів, практикуючих юристів, працівників правоохоронних органів, науковців та інших правознавців, що займаються юридичною діяльністю, зокрема, правозастосовного характеру, деінде виникає професійна дискусія, а часом і непорозуміння щодо застосування названих правових термінів.

Як правильно писати, говорити, чи можна використовувати зазначені словосполучення як синоніми, чи тотожні терміни, яке значення мають терміни «правова («правнича»), і чим відрізняються один від одного і як співвідносяться? Що стосується юристів-учених, то в юридичній літературі досить довго ведеться наукова дискусія щодо існування окремих понять «правова мова» і «правнича мова», їх правової природи і сутнісного змісту. Один з провідних фахівців в галузі теорії права професор П. Рабінович наполегливо і досить переконливо відстоював позицію щодо того, що словосполучення «правнича мова» означає більш широке і об'ємне поняття, ніж поняття «правова мова», яка, на його думку і переконання його прихильників, є лише однією з багатьох складових елементів загального поняття «правнича мова».

На думку П. Рабіновича, до загального поняття «правнича мова» відносяться наступні елементи: правові терміни, правова номенклатура, правова аббревіатура, професійний сленг, загальноживані слова, що

набувають спеціального значення у нормативно-правових актах та спеціальні терміни [1].

Не ставлячи в цілому під сумнів обґрунтованість наукової позиції знаного теоретика права, все ж таки виникає питання, коли, на якому етапі, з якого моменту сукупність елементів об'єднаних однією характерною рисою «правовий, правові» (терміни, номенклатура, аббревіатура та інші) перетворюються в одне ціле з назвою «правнича» а не правова мова»? І ще більше не зрозуміло, з якою метою створювати таку плутанину. Думається, що в цілому проблема розмежування означених термінів є здебільшого надуманою і саме тому для правників, які займаються правозастосовчою практикою, як і раніше, терміни «правова» і «правнича» сприймаються як тотожні і жодного змістовного навантаження і практичного значення не мають.

Проте, саме надихнувшись вченими думками провідних фахівців в галузі теорії права, розробники цілої низки законопроектів щодо реформування правової системи держави в цілому, і судової системи зокрема, у 2016 році до Верховної Ради України внесли цілий пакет законопроектів, включаючи оновлені версії всіх процесуальних кодексів України, Закону України «Про судоустрій та статус суддів», Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і центральний проект закону щодо змін до Конституції України. Розробники цих законопроектів серед іншого пропонували змінити термінологію і замінити дефініції правової допомоги на правничу допомогу.

Необхідно зазначити, що якогось фундаментального пояснення і обґрунтування заміни згаданих термінів розробники не надали. Суб'єктом зазначеної законодавчої ініціативи виступав тодішній Президент України. До речі, необхідно сказати, що існуючий в ту пору Інститут законодавства Верховної Ради України як науково-дослідна установа надав правові висновки щодо всіх внесених на розгляд Верховної Ради згаданих законопроектів і, зокрема, виказав свою позицію щодо безпідставності та необґрунтованості заміни деяких правових дефініцій, в тому числі і заміни правової допомоги на правничу допомогу.

Але Верховною Радою України була підтримана ініціатива розробників згаданих законопроектів, і в усіх вищезазначених спеціалізованих законодавчих актах і, найголовніше, в Конституції України з'явився новий правовий термін «правнича допомога».

Тепер щодо розмежування правничої мови приватного права і правничої мови публічного права України. Якщо дотримуватись тої точки зору, що правові терміни є складовими правничої мови, то думається, що правнича мова приватного права дещо буде відрізнятися

від правничої мови публічного права в частині частоти застосування і використання правових термінів, які більше притаманні саме приватним галузям права, як то: цивільне законодавство, цивільно-правова відповідальність, цивільно-правові методи, цивільні права, суб'єкти цивільних правовідносин, цивільно-правові зобов'язання та інші. Проте не можна стверджувати про існування окремої правничої мови приватного права і окремої правничої мови публічного права, так як інші складові правничої мови залишаються практично тими ж самими, як то права аббревіатура, права номенклатура, професійний сленг і т.д.

Що стосується запровадження нових правових термінів до правничої мови і закріплення їх в законодавстві України, то думається, що перш ніж запроваджувати нові правові терміни і визначити нові правові дефініції необхідно ґрунтовно і комплексно дослідити існування і застосування правової термінології, яка використовується всіма без винятку правознавцями станом на сьогодні.

До прикладу, у 2010–2016 рр. до законодавства України, зокрема, Конституції України, антикорупційного законодавства Закону України «Про державну службу», Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про судоустрій та статус суддів», Закону України «Про Вищу раду правосуддя», Закону України «Про Конституційний Суд України» був запроваджений достатньо новий та маловідомий правовий термін так званої «доброчесності» (доброчесність судді, академічна доброчесність, доброчесність державного службовця, доброчесна робота та ін.).

Необхідно зазначити, що єдиного законодавчого визначення названої правової категорії «доброчесності» не існує, проте різного роду дефініції доброчесності можна знайти у Вікіпедії, тлумачних словниках, підзаконних нормативних актах.

Так, матеріал Вікіпедії містить наступне визначення: *«Доброчесність (...) – моральна якість та чеснота, проявляється у тілесній чистоті у всіх її проявах (це розуміння характерне, як правило, більш світським середовищам). Доброчесність – це позитивна протилежність статевої нестриманості, блуду, розпусти, а особливо в самотньому житті.»* [2]. В національному правовому полі цей термін походить від англійського слова “integrity”, яке Кембриджський словник тлумачить як якість бути чесним та мати тверді моральні принципи, які не змінюються під впливом обставин [3]. За визначенням терміна, який подано у Сучасному словнику з етики, доброчесністю є чеснота – позитивна моральна якість, зумовлена свідомістю і волею людини, яка є узагальненою стійкою характеристикою людини, її способу життя, вчинків; якість, що характеризує готовність і здатність

особистості свідомо і неухильно орієнтуватись у своїй діяльності та поведінці на принципи добра і справедливості [4].

Наявність такої якісної характеристики як доброчесність чи її відсутність для певної категорії осіб стала свого роду інструментом, що впливає на реалізацію особою права участі у конкурсах на зайняття певних посад, просування по службі тощо. Необхідно звернути увагу на те, що в багатьох випадках термін «доброчесності» чи «недоброчесності» використовується різними дорадчими органами, створеними при органах державної влади, та громадськими організаціями, залученими до процедур відбору кандидатів на певні посади, як свого роду «ярлик» чи спосіб перешкоджання просуванню небажаної особи кар'єрними сходами чи зайняття певної посади. І абсолютно незрозуміло і, як видається, абсолютно необґрунтовано було запроваджувати названий правовий термін «доброчесності» до законодавства України, яке на той момент мало в собі такі правові категорії як честь, гідність та ділова репутація, що за своїм змістом повністю відповідали характеристиці так званої доброчесності. Більше того, в законодавстві України існував і існує на сьогодні правовий механізм захисту честі, гідності і ділової репутації і давно напрацьована стала судова практика розгляду зазначеної категорії справ.

Що стосується характеристики особи на предмет її відповідності критеріям доброчесності чи недоброчесності, то жодного окремого правового механізму захисту доброчесності особи або спростування інформації про недоброчесність особи не існує, і відповідна судова практика з цієї категорії справ ще не напрацьована. Зазначене в своє чергу перешкоджає не тільки реалізації конституційного права особи на обрання певного виду діяльності, а й впливає на загальний судовий спосіб захисту порушеного права.

Література:

1. Рабінович П. М., Дудаш Т. І. Правнича мова: основні складники (загальнотеоритчна характеристика). *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 1 (88). С. 17–29. URL: http://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf_com-17-29.pdf

2. Дописувачі Вікіпедії, «Доброчесність» Українська Вікіпедія, URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>

3. Integrity. *Cambridge Dictionary*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/integrity>

4. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 416 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/11783/1/%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BAa-1.pdf>

ASPECTS OF MODERN IT PROJECT AND TEAM MANAGEMENT – RELEVANT BASIS FOR THE FORENSICS INVESTIGATORS

Molozhanov Oleksii,

bachelor, Kyiv International University
<https://orcid.org/0009-0007-9530-3395>

Svietlichnyi Igor,

postgraduate student
V. M. Koretsky Institute of State and Law
of National Academy of Sciences of Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-7328-548X>

To conduct high-quality forensic examinations in the field of IT, forensic experts need a solid understanding of IT project management basics. Such projects offer ample opportunities for malicious actors to manipulate money flows, engage in money laundering, and commit other financial crimes. Additionally, modern approaches to team management introduce several information security risks.

Contemporary project and team management has its roots in the Industrial Revolution and has evolved significantly over the centuries. As technology advanced, it required increasingly higher levels of worker education for efficient operation. This led to a trend where a substantial portion of business value resides in the knowledge of its workers, making employee attraction and retention paramount.

Workers in the IT sector exemplify this trend well; the vast majority of value in the IT industry lies in the knowledge and problem-solving abilities of employees. Consequently, HR, project, and team management in the IT industry are in constant flux, evolving and often at the forefront of team and project management practices.

Initially, the IT industry adopted project and team management practices from the construction and architecture industries. There is indeed some similarity between these domains, so this approach made sense. This resulted in the first widespread project methodology known as Waterfall. The idea was to meticulously plan the project, down to fine details, including